

til en virkelig holdbar Eksistens, og dersom det yderligere kunde paavises, at dette vilde have en afgjørende Betydning for vort Agerbrug, saa skulde jeg, uagtet jeg af andre Grunde altid vil være betænkelig ved Sligt, dog ikke tage i Betænkning at gaa med til noget Saadant; men det forekommer mig, at der i saa Henseende mangler Udskilning i Bevistet. Det skulde være mig kjær, om det Manglende kunde suppleres til Sagens næste Behandling.

S. W. Andersen: Fra flere ærede Medlemmer er der fremsat den Mening, at Staten skulde understøtte Roesukkerfabrikerne for derved at fremhjælpe Agerbruget. Det har foranlediget mig til at tage Ordet for efter de Oplysninger, der nu foreligge, at protestere imod, at Agerbruget kunde blive fremhjulpet paa en saadan Maade. Ganske i Almindelighed vil jeg fremsætte den Mening, at den Beskyttelse, som ved Løbsnedfattelsen kunde komme Agerbruget til Gode, vil blive meget ringe. Men aldeles bortset deraf, kan jeg ikke indse, at det vil være klogt at hvide de nu bestaaende Sukkerroefabriker en saadan Understøttelse. Som Grund hertil skal jeg nævne, at Fabrikerne ved deres Oprettelse allerede tidlig viste, at de paa ingen Maade bleve oprettede for at gavne Agerbruget, men derimod, for at Aktionærerne derigjennem kunde tjene en hel Del Penge. Derfor kan jeg heller ikke tiltræde den Sammenligning, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Balgfreds (Th. Nielsen) anstillede mellem Tilskudet til Roesukkerfabrikerne og Tilskudet til Forsøgsstationen paa Faarbogaard; thi Forsøgsstationen paa Faarbogaard blev paa ingen Maade oprettet for at tjene Penge, men blev derimod oprettet for at skaffe Svar paa en hel Del Spørgsmaal Landbruget vedkommende, saaledes at den altsaa skulde komme hele Agerbruget til Gode, medens Sukkerfabrikerne fordrer langt større Summer og alligevel slet ikke ere beregnede paa at fremme Agerbruget. Det er af flere Medlemmer antydet, at Sukkerfabrikerne af andre Grunde mulig ikke have nogen Fremtid for sig her i Landet, og det er da særlig nævnet, at vort Klima er for koldt og som en Følge deraf Sukkerholdigheden hos Roerne mindre; dette tror jeg at kunne tiltræde; men her er ogsaa andre Forhold til Stede, som jeg anser for at have en lige saa stor Indflydelse til at forhindre denne Industris Udbredelse hos os. Af et Skrift, som er omdelt paa vore Pladser, fremgaar det, at ved Oprettelsen af en Fabrik i Brunsvig var Arbeidskraften saa billig, at der kun betaltes 80—90 Dre daglig for en Mand og 50—60 Dre for en Kvinde. Dette er et Forhold, som ikke er til Stede her i Landet, og som det neppe var ønskeligt, om det var til Stede, da saadanne Arbeidspriser langt fra svare til, hvad en Familie behøver, saa ogsaa fra den Side forekommer det mig, at der er Grunde, som tale for, at Roesukkerfabrikerne

just ikke kunne trives her i Landet. — Naar den Fabrik, ved hvilken dette Forhold er til Stede, har givet saa store Renter af sin Aktiekapital, er det ganske naturligt begrundet i de lave Arbeidspriser, men ogsaa begrundet i, at den har 20 pCt. Beskyttelse ved Tolden, og at den indvinder $\frac{1}{10}$ mere Sukker af Roen end her til Lands. Disse Oplysninger skrive sig som bekendt fra Statsraad Lesdorph, som er en stor landøkonomisk Autoritet, og som vist neppe vilde fremsføre Noget til Stede for Roesukkerindustrien. Det forekommer mig derfor, at Hensynet til Arbejderforholdene maa tale meget imod, at Roesukkerindustrien bliver paa kunstig Maade indført her hos os. Hvad denne Side angaar, kan jeg henholde mig til, hvad det ærede Medlem fra Ribe Amt (Bust) udtalte, da jeg ligesaa fuldt som han vil være imod at oprette Slavekolonier rundt omkring Fabrikerne. Han sagde, at, da Roesukkerfabrikerne ikke kunde give Udbytte her uden billig Arbeidskraft, vilde det medføre, at der omkring Fabrikerne vilde opstaa en Befolkning, som var meget afhængig af Fabrikerne og meget fattig. Det kan aldrig være til Gavn for Landet i det Hele.

Der er under denne Sag fremkommet en hel Del Ting som Støtte for Roesukkerfabrikationens Gavn for Agerbruget, som jeg fra et landøkonomisk Synspunkt paa ingen Maade kan tiltræde. Der er saaledes sagt, at Roesukkerfabrikerne især forbruge Arbeidskraft paa en Tid af Aaret, hvor Landbruget ikke behøver den. De Medlemmer, som ere Jordbrugere, ville vistnok indrømme mig, at det ikke er Tilfældet. Sukkerroedyrkingen fordrer Arbeidskraft i den travleste Sommertid, og dertil kommer, at den største Arbeide ved Sukkerroedyrkingen er Optagning og Transporten til Fabriken, og det falder i den travleste Tid for Landmændene, nemlig Efteraarstiden. Det er ganske naturligt, at en saadan Misforstaaelse kan komme frem, da saa faa Jordbrugere have havt Ordet i denne Sag, men det er ganske indlysende, at Efteraarstiden er den travleste Tid og den, hvori der fordres det meste Arbeide hos os. Dertil kommer, at Roesukkerfabrikerne ikke kunne benytte Arbeidskraften hele Aaret. Det vil derfor sandsynligvis blive efter Forholdene hertilands saaledes, at henaft Foraarstiden vil der intet Arbeide være ved Roesukkerfabrikerne og heller ikke andetsteds. — Det er ogsaa blevet fremsført som Forsvar for at faae Sukkerroedyrkingen indført hertilands, at det skulde være saa fordelagtigt at dyrke Sukkerroen fremfor andre Produkter. Dette maa jeg paa det Bestemteste modsigge. Naar man tager Hensyn til de Priser, som Roesukkerfabrikerne have betalt, idet der er betalt 83 Dre pr. Centner Roer, og naar man tager Hensyn til, at Foderroerne give i det Mindste $\frac{1}{3}$ større Udbytte, og at 83 Dre vilde være en meget lav Pris i Forhold til de nuværende Foderpriser, da man derved vilde faae 9 Pund Roer for 1 Pund Byg,